

РОЗДІЛ 7

ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

УДК 336.773

Алексєєв В. І.

Національний університет «Львівська політехніка»

СТРУКТУРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАДАННЯ КРЕДИТНОЮ СПІЛКОЮ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В ОНЛАЙН-РЕЖИМІ

Увагу цієї роботи зосереджено на дослідження можливостей переходу кредитних спілок до надання фінансових послуг в онлайн-режимі. Проведено аналіз переваг і недоліків такої можливості у діючому правовому полі України. Запропоновано рекомендації щодо структурної трансформації процесу надання фінансових послуг онлайн.

Ключові слова: кредитні спілки, фінансові послуги, послуги онлайн, інформаційні технології, оптимізація бізнес-процесів.

Постановка проблеми. У контексті останніх змін і тенденцій на ринку фінансових послуг, очікуваних трансформацій у державному регулюванні цього ринку, а також зважаючи на стрімкий розвиток та глибоке проникнення у побут новітніх інформаційних технологій, актуальною відчувається потреба модернізувати методи надання фінансових послуг кредитними спілками. У теперішній ситуації пошук інноваційних рішень для, здавалося б, традиційної методики роботи стає не просто можливим, а життєво необхідним. Сучасний стан розвитку кредитної кооперації в Україні та складні умови всебічного тиску на кредитні спілки вимагають вдаватися до активних дій. Адже тиск, якого зазнають кредитівки, не лише конкурентний і регуляторний, а й споживчий. Сьогодні існує значною мірою у віртуальному світі. Проте, на відміну навіть від минулого десятиріччя початку 2000-х років, цей віртуальний світ стає все більш реальним, нерідко змінюючи та замінюючи «реальний» світ. У подібній ситуації застосування ефективних інформаційних технологій є вже не лише модним трендом, а мейнстрімом у жорсткій конкуренції за право вижити у світі майбутнього, а не залишитися на узбіччі минулого.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кредитні спілки, проіснувавши в Україні вже більше 20 років, залишаються доволі консервативним середовищем з погляду застосування новацій зі сфери інформаційних технологій. Можливо, навіть кредитні спілки можна вважати найбільш відсталим сегментом серед усіх видів фінансових інституцій, що представлені на ринку фінансових послуг. Незважаючи на формалізовану вимогу [1] регулятора ринку – НацКомФінПослуг – мати кредитним спілкам власні веб-сайти чи, принаймні, веб-сторінки, значна частина кредитних спілок не використовує свої веб-сайти як ресурс для комунікації з існуючими та потенційними клієнтами. Інша частина кредитних спілок, тих які усе ж мають більш-менш діючі веб-сайти, не використовують навіть десятої частини можливостей від своєї присутності у мережі Інтернет. Здебільшого веб-сайти кредитних спілок мають формально інформаційний характер і не пропонують жодних онлайн-послуг. У цьому кредитні спілки суттєво програють не лише банкам, але й страховим компаніям. Більш того, невпинно зростає домінування частки населення, що виросло разом з Інтернетом і було свідком технологічного буму

(покоління Y) [2], а представники покоління, що не знало світу без Інтернету (покоління Z) [3], вже виходять на ринок праці та стають самостійними суб'єктами, зокрема й на ринку фінансових послуг. На додачу, представники попередньої генерації, які були сучасниками та активними учасниками появи і запровадження сучасних інформаційних технологій (покоління X) [4], вже близькі до пенсійного віку, тобто за 5 років серед активного працюючого населення не залишиться людей, які не знайомі чи не працюють з мережею Інтернет. Як вітчизняні, так і зарубіжні експерти активно говорять про усе ширше застосування новітніх технологічних рішень та інформаційних технологій на ринку фінансових послуг [5-9]. Отже, невдовзі не просто використання, а ефективне використання інформаційних технологій та здатність запропонувати повноцінний спектр онлайн-послуг може стати визначальним та критичним для виживання системи кредитної кооперації.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Загалом, серед українських науковців і дослідників питання впровадження новітніх інформаційних технологій на ринку фінансових послуг присвячено доволі різні за змістом роботи. Втім, їхня тематика не стосується безпосередньо проблематики кредитних спілок. Наприклад, досить давні вже дослідження [7] присвячені лише таким послугам як інтернет-банкінг та інтернет-трейдинг, які були новими та актуальними на початку 2000-х років. Тодішній період у розвитку кредитних спілок в Україні можна охарактеризувати як етап становлення – у 2001 році були прийняті Закони України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [10] та «Про кредитні спілки» [11], а згаданий у них регулятор ринку був утворений та фактично розпочав працювати трьома роками пізніше.

Порівняно недавні роботи присвячені вивченню проблематики віртуалізації фінансового ринку [8] та інтеграції фінансового ринку з інфокомунікаційним ринком [9] – йдеться про вплив від впровадження новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій як у повсякденний побут людей, так і у бізнес-процеси, зокрема на фінансових ринках і ринках фінансових послуг. Однак знову ж таки специфіка, роль і особливості роботи кредитних спілок на ринку фінансових послуг України не розглядаються.

Доволі ґрунтовним, інформативним та цікавим як у практичній, так і у теоретичній площині є огляд, присвячений сучасному етапу розвитку фінансового сектору в Україні, ролі та нових можливостей небанківських організацій у наданні фінансових послуг [6], проте кредитним спілкам у ньому майже не приділено уваги і не згадуються вони навіть побіжно.

Отже, актуальними залишаються питання можливостей і способів адаптації та трансформації бізнес-процесів кредитних спілок до швидкого поширення новітніх інформаційно-комунікаційних технологій на ринку фінансових послуг. На особливу увагу заслуговує питання визначення граничного моменту часу, коли «відставання» кредитних спілок від сучасного рівня надання фінансових послуг може стати критичним для їх функціонування як фінансових інститутів.

Метою роботи є аналіз можливостей та розроблення рекомендацій щодо трансформації процесів надання фінансових послуг у кредитних спілках у онлайн-режимі із застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Перш ніж перейти безпосередньо до розгляду проблематики трансформації процесу надання кредитною спілкою фінансових послуг у онлайн-режимі, варто зупинитися коротко на демографічній картині України, що зумовить необхідність вже за кілька років працювати на ринку фінансових послуг виключно із представниками поколінь X, Y та Z [2-4].

Справді, розподіл вікового складу постійного населення в Україні за останні роки залишається майже незмінним. На основі даних Держстат України [12] складено таблиці 1 та 2, де подано значення динаміки розподілу населення України за віком у 2014 році та розподіл за віковим категоріями у попередні роки (до 2014 року).

Загалом, спостерігається більш менш стабільна картина у відносних показниках. Хоча абсолютні значення вказують на старіння населення України в цілому, проте частка осіб активного віку народжених після 1960 року (покоління X, Y та Z) невинно зростає. Якщо зберігатиметься поточна тенденція стабільності відносних показників, то це означатиме, що за 5 років (у 2020 році) частка цих поколінь у населенні віку в межах від 15 до 60 років становитиме 100%. Навіть припустивши, що початок покоління X датується 1965 роком (а не 1960), то усе одно за 5 років частка поколінь X, Y та Z

становитиме не менше 95%, а 100% досягне за 10 років (у 2025 році).

Ґрунтуючись на цих даних, можна робити висновок, що у найближчі 5-10 років кредитні спілки, які працювали традиційно, чекатиме серйозна структурна трансформація у наданні фінансових послуг або «загибель». Дійсно, цифри 5 та 10 років є ближньою і далекою межами, коли незастосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у процесі надання фінансових послуг визначатиме фактичну «загибель» для кредитної спілки. Тобто реального часу для трансформації залишилося не більше 5 років, а процес конкурентної боротьби за виживання у найближчому майбутньому вже триває. Визначальною для фінансових інститутів у цьому процесі, звичайно, буде здатність надавати фінансові послуги через глобальну мережу Інтернет. Отже, залишається оцінити, що саме потрібно забезпечити для збереження привабливості фінансової послуги та які часові рамки для досягнення потрібного результату.

У якості орієнтиру можна використати ключові характеристики (та їх властивості) сучасних фінансових послуг, що повинні приваблювати представника покоління X, Y чи Z. Мотивацією для надання людиною переваги фінансовим онлайн-послугам порівняно із традиційними способами отримати аналогічні фінансові послуги є такі характеристики цих послуг:

- відсутність зайвих витрат часу;
- послуги надаються цілодобово без перерв і вихідних,
- не потрібно відвідувати відділення/представництво фінустанови (немає витрат часу на пошук та відвідування),
- швидкість (миттєвість) виконання замовленої послуги,
- відсутність потреби спілкування із персоналом (для роз'яснення подробиць послуги для її отримання);
- безпека у отриманні фінансової послуги:
- отримання послуг дистанційне,
- відсутній «людський фактор» зі сторони надавача послуг,
- надійність комп'ютерних систем,
- безпечність мереж зв'язку,
- відсутність потреби спілкування із персоналом (зменшення ризику розкриття конфіденційних даних);
- розповсюдженість електронних сервісів та наявність служби підтримки:

Таблиця 1

Динаміка розподілу населення України за віком за 2014 рік [12]

Вікова категорія	Кількість населення		Зміна	Відхилення
	01.01.2015	01.01.2014		
0-15 років	6 815 959	7 120 088	-4,27%	+1,23%
16-59 років	26 613 272	28 372 514	-6,20%	-0,70%
60 років і старше	9 330 430	9 753 292	-4,34%	+1,16%
65 років і старше	6 675 780	6 928 831	-3,65%	+1,85%
Разом:	42 759 661	45 245 894	-5,50%	=0,00%

Таблиця 2

Розподіл населення України за віком до 2014 року [12; 13]

Вікова категорія	Відносна частка вікової категорії				
	2015	2014	2012	2010	2001
0-14 років	15,1%	14,8%	14,4%	14,2%	16,5%
15-59 років	63,1%	63,6%	64,4%	65,1%	62,1%
60 років і старше	21,8%	21,6%	21,2%	20,7%	21,4%
65 років і старше	15,6%	15,3%	-	-	-

- непотрібно відвідувати відділення/представництва фінустанови (можливість скористатися послугами будь-де, де є Інтернет),

- можливість самостійно отримувати усю необхідну інформацію щодо більшості деталей фінансових послуг,

- можливість звертатися до кваліфікованої служби підтримки для з'ясування незрозумілих чи проблемних питань.

Насправді, реалізація таких характеристик повинна бути корисною кредитній спілці (або й будь-якій фінансовій установі) не лише з метою привабити користувачів своїх фінансових послуг, але й для підвищення ефективності організації власних бізнес-процесів. Дійсно, забезпечення усіх згаданих характеристик вимагає від кредитних спілок впровадження суттєво складніших, ніж є зараз, інформаційних систем супроводу своєї діяльності. Такі нові інформаційні системи повинні, для прикладу:

1. Інтегрувати усі можливості роботи існуючого персоналу кредитної спілки (органів управління, кредитних інспекторів, бухгалтерії, тощо), а також передбачити появу необхідності у нових працівниках (спеціалізована довідково-консультативна служба, власний кол-центр, тощо).

2. Забезпечити можливість віддаленої роботи (включно із взаємодією між працівниками та взаємодією з клієнтами), тобто можливість об'єднати у єдиній інформаційній системі як головний офіс з філіями, так і врахувати можливість дистанційної роботи окремого працівника (наприклад, кредитного інспектора, що працює «на виїзді» з боржниками).

3. Забезпечити можливість автоматизованої взаємодії кредитної спілки з своїми членами, зокрема й у частині надання фінансових послуг.

4. Уся діяльність в інформаційній системі кредитної спілки повинна бути реалізована через відкриті глобальні мережі зв'язку (мається на увазі мережа Інтернет).

Застосування подібної нової для кредитних спілок інформаційної системи покликане забезпечити й появу нових методів роботи. Зокрема, це може дозволити кредитним спілкам як системі прийти до використання принципово відмінної моделі відносин, яка зможе забезпечити стабільність на ринку фінансових послуг для населення [14].

Відкритим ще залишається питання витрати часу на впровадження подібних новацій. Враховуючи значну консервативність кредитних спілок, зафіксовану на законодавчому рівні, відправною точкою для початку активної фази трансформації може бути лише рішення Загальних зборів членів кредитної спілки, що має ухвалити рішення про зміну методів роботи (затвердити зміни до Статуту, нові внутрішні положення тощо). Очевидно, до цього моменту Правління кредитної спілки повинно підготувати увесь необхідний пакет документів та погодити його зі Спостережною радою. Водночас, оскільки розробка нової чи адаптація існуючої інформаційної системи може тривати від 6 місяців до 1 року, то цей підготовчий період слід сумістити із підготовкою інформаційної системи. Такий підхід дозволить також паралельно формувати вимоги та узгоджувати їх з можливостями інформаційної системи. Отже, загалом період трансформації процесу надання фінансових у онлайн-режимі може тривати від 1 до 2 років.

Наостанок спробуємо проаналізувати існуючі нормативні обмеження для кредитних спі-

лок та спосіб реалізації у цих умовах інтересів кредитних спілок щодо переходу до фінансових онлайн-послуг. У нинішніх умовах, очевидно, що уряд намагатиметься обмежити кількість фінансових інститутів, оскільки тоді буде легше контролювати фінансовий ринок у звичному для України «ручному режимі». Це також супроводжуватиметься продовженням експансії банківського сектору, який, мабуть, стане єдиним джерелом для здійснення банківських операцій, тобто усі інші фінансові установи змушені будуть працювати через банки. У цьому є як позитивні, так і негативні сторони. Позитив може полягати у тому, що банки можуть взяти на себе витрати щодо забезпечення інших фінансових установ необхідними інформаційними системами для здійснення банківських та інших фінансових операцій. Кредитні спілки, зокрема, можуть перетворитися на фінансову структуру, яка надаватиме фінансові послуги, що реалізуються через банк (із використанням філіальної мережі, інструментів доступу до платіжних систем, тощо), але забезпечуватимуться ці фінансові послуги власними фінансовими ресурсами кредитної спілки. Негатив такої ситуації полягатиме у тому, що кредитні спілки (а, можливо, й усі інші фінансові установи) набудуть вкрай суттєвої залежності від банків та банківської системи. З точки зору забезпечення стабільного ринку фінансових послуг така модель встановлення фінансової системи держави, у разі появи серйозних неконтрольованих проблем у банківському секторі, призведе не лише до кризових, але й до фатальних наслідків.

Зрештою, у нинішніх умовах, коли кредитним спілкам доведеться дуже швидко трансформувати свої бізнес-процеси, адаптуючи їх до нових вимог ринку. Якщо, наприклад, використання у своїх інтересах можливостей банківської системи, дозволяє оминати безглузді вимоги ДФС щодо впровадження РРО (реєстраторів розрахункових операцій, або, простіше, касових апаратів), то такою можливістю кредитним спілкам не можна не скористатися. Позитивний ефект від такого кроку може бути доволі несподіваним – система кредитних спілок зможе фактично відмовитися ДФС від ідеї використання РРО у фінансових установах. Іншим позитивним ефектом може бути уникнення необхідності виконувати вкрай жорсткі вимоги щодо обладнання приміщень, намір запровадити які має НБУ, що невдовзі перебере на себе повноваження регулятора для кредитних спілок.

Звичайно, у разі застосування такої моделі роботи через банківську систему, система кредитних спілок повинна домагатися у державних регуляторів ринків пом'якшення надлишкових вимог до здійснення ними своєї основної діяльності – надання фінансових послуг – у умовах, коли спосіб здійснення цієї діяльності не пов'язаний із загрозою ризиків, які є підставами до запровадження таких жорстких вимог.

Висновки і пропозиції. Ситуація щодо вивчення можливостей і потенціалу кредитних спілок і розкриття справжньої їхньої ролі на ринку фінансових послуг України досі залишається актуальною науковою проблемою.

У результаті проведеного дослідження вдалося встановити, що у найближчі 5 років на кредитні спілки чекає необхідність трансформувати процеси надання фінансових послуг до надання цих послуг у онлайн-режимі. Більш того, якщо

існуючі кредитні спілки не реалізують необхідні трансформаційні процеси, тоді вже за 5-10 років їх як фінансові інституції чекає неминуче забуття і загибель.

Якщо ж у найближчий час система кредитної кооперації виявиться здатною провести швидкі та радикальні перетворення та впровадити у свою роботу новітні інформаційно-комунікаційні технології, тоді відкриваються нові можливості для реалізації якісно нової моделі у функціонуванні кредитних спілок на ринку фінансових послуг [14] та їх перехід у нову

якість з точки зору корисності та необхідності для суспільства.

Водночас можливі умови реалізації альтернативної моделі роботи кредитних спілок на ринку фінансових послуг із використанням банківської системи. За таких умов повноважним представниками системи кредитних спілок слід зосереджувати свої зусилля і вплив для пом'якшення надлишкових регулятивних вимог щодо діяльності кредитних спілок, якщо останні уникатимуть тих загроз, що є підставами для жорстких регулятивних вимог.

Список літератури:

1. Повідомлення про оприлюднення проекту розпорядження Нацкомфінпослуг «Про затвердження Положення про розкриття фінансовими установами інформації в загальнодоступній інформаційній базі даних про фінансові установи та на веб-сайтах фінансових установ та про внесення зміни до Положення про державний реєстр фінансових установ» // Веб-сайт НацКомФінПослуг [Електронний ресурс]. – 12.11.2015. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/news/1223.html> – Заголовок з екрану.
2. Millennials – Wikipedia the free encyclopedia // «Wikipedia.org» [Електронний ресурс] – 24.11.2015. – Режим доступу : <https://en.wikipedia.org/wiki/Millennials> – Заголовок з екрану.
3. Generation Z – Wikipedia the free encyclopedia // «Wikipedia.org» [Електронний ресурс] – 25.11.2015. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Generation_Z – Заголовок з екрану.
4. Generation X – Wikipedia the free encyclopedia // «Wikipedia.org» [Електронний ресурс] – 25.11.2015. – Режим доступу : https://en.wikipedia.org/wiki/Generation_X – Заголовок з екрану.
5. Студенти ІНЕМ взяли участь у відкритій лекції фахівця-практика міжнародного ринку фінансових послуг з Польщі / Катерина Дзюбіна // Офіційний веб-сайт Національного університету «Львівська політехніка» [Електронний ресурс] – 03.04.2015. – Режим доступу : <http://lp.edu.ua/node/7528> – Заголовок з екрану.
6. Демінський С. Хто розвиває ринок фінансових послуг в Україні поки реформується банківський сектор / С. Демінський // «Forbes-Україна» [Електронний ресурс] – 12.11.2015. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/ua/opinions/1405363-hto-rozvivae-rinok-fiansovih-poslug-v-ukrayini> – Заголовок з екрану.
7. Любіч О.О. Нові інформаційні технології на ринку фінансових послуг / О.О. Любіч, В.Л. Плєскач // Наукові праці НДФІ. – 2004. – Вип. 6. – С. 107-114.
8. Трофимчук М.І. Розвиток інфокомунікаційної інфраструктури фінансового ринку / М.І. Трофимчук // Економіка та управління АПК. – 2012. – Вип. 9. – С. 158-160. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/есupark_2012_9_38.pdf.
9. Пельо А.Б. Віртуалізація світового фінансового ринку як головна детермінанта розвитку сучасної міжнародної валютної системи / А.Б. Пельо // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. – 2013. – Вип. 1(3). – С. 159-163. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Траєив_2013_1\(3\)_36.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Траєив_2013_1(3)_36.pdf).
10. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 № 2664-14 : Редакція від 20.07.2014 / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – Відомості Верховної Ради України, 2002. – № 1, ст. 1.
11. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 № 2908-14 : Редакція від 06.11.2014 / Верховна Рада України – Офіц. вид. – Відомості Верховної Ради України, 2002. – № 15, ст. 101.
12. Таблиця 02041 «Розподіл постійного населення за статтю, окремими віковими групами та типом поселень (0,1,2)» // Банк даних Державної служби статистики України / Офіційний веб-сайт Держстат України [Електронний ресурс] – 2015. – Режим доступу : http://database.ukrcensus.gov.ua/Mult/Dialog/varval.asp?ma=000_02041&path=../Database/Population/02/02/&lang=1 – Заголовок з екрану.
13. Вікова структура населення України – Вікіпедія // «Wikipedia.org» [Електронний ресурс] – 20.05.2015. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Вікова_структура_населення_України – Заголовок з екрану.
14. Алексеев В.І. Модель стійкого ринку фінансових послуг України на основі системи кредитної кооперації / В.І. Алексеев // Стратегії економічного розвитку: держава, регіон, підприємство : колективна монографія / За заг. ред. К.С. Шапошникова та ін. У 2 томах. – Херсон : ВД «Гельветика», 2015. – Т. 1. – 416 с. – С. 16-29. – Том 1, Розділ 1.

Алексеев В. И.

Национальный университет «Львовская политехника»

СТРУКТУРНАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ПРОЦЕССА ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ КРЕДИТНЫМ СОЮЗОМ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ В ОНЛАЙН-РЕЖИМЕ

Резюме

Внимание работы сосредоточено на исследовании возможностей перехода кредитных союзов к предоставлению финансовых услуг в онлайн-режиме. Проведен анализ преимуществ и недостатков такой возможности в действующем правовом поле Украины. Предложены рекомендации по структурной трансформации процесса предоставления финансовых услуг онлайн.

Ключевые слова: кредитные союзы, финансовые услуги, услуги онлайн, информационные технологии, оптимизация бизнес-процессов.

Alekseyev V. I.
National University „Lviv Polytechnic”

STRUCTURAL TRANSFORMATION FOR THE PROCESS OF FINANCIAL SERVICES PROVIDED BY CREDIT UNION ONLINE

Summary

The paper is focused on research of abilities for transition of credit unions to provide financial services online. There is made the analysis of strengths and weaknesses of such opportunities in the existing legal framework of Ukraine. There are recommendations offered for structural transformation of the process of providing financial services online.

Keywords: credit unions, financial services, online services, information technologies, business processes optimization.

УДК 658.153:336.63

Бондарчук Л. В.
Глухова Н. В.

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ В СИСТЕМІ СУЧАСНОГО ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Розглянуто найважливіший елемент фінансової політики підприємства – управління грошовими потоками. Проаналізовано сутність поняття «грошові потоки». Досліджено основні етапи управління грошовими потоками. Виявлено важливість і значення управління грошовими потоками на підприємстві, оскільки від його якості та ефективності залежить не тільки стійкість підприємства в конкретний період часу, а й здатність до подальшого розвитку, досягнення фінансового успіху на довгу перспективу.

Ключові слова: управління, грошові потоки, підприємство, фінансовий менеджмент.

Постановка проблеми. В умовах сучасної ринкової економіки кожне підприємство самостійно обирає стратегію і тактику свого розвитку. Управління грошовими потоками є тим інструментом, за допомогою якого можливе досягнення бажаного результату – контролю діяльності підприємства. Ефективно організовані грошові потоки виступають однією з найважливіших ланок функціонування усієї фінансової системи підприємства в цілому. Знання і практичне застосування сучасних принципів, механізмів та методів організації і ефективного управління грошовими потоками дозволяють здійснювати самостійне самофінансування діяльності підприємства та не залучати сторонніх кредиторів, що забезпечить його перехід до нового якісного економічного розвитку. Саме цим обумовлюється актуальність проблеми ефективного управління грошовими потоками як важливого елемента фінансового менеджменту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розвиток теоретичних проблем управління грошовими потоками на підприємстві та висвітлення сутності категорії «грошові потоки» належать зарубіжним та українським науковцям: Є. Брігхему, Дж.К. Ван Хорну, Е. Нікхабту, І.А. Бланку, В.В. Бочарову, Л.О. Літоненку, А.М. Поддєрьогіну, О.М. Терещенку, С.В. Шубіній, М.Ю. Авакяну, Н.С. Барабашу, М.О. Никоновичу, С.М. Семеновій, В.В. Ясинській та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання ефективності управління грошовими потоками підприємства є доволі актуальним, оскільки величина та стан забезпеченості цих потоків свідчить про стан самого підприємства, є основою для його самофінансування та впливає на платоспроможність і ліквідність.

Проте проблеми управління грошовими потоками на підприємстві залишаються ще недостатньо визначеними. Так, не існує єдиного підходу до визначення самого поняття грошових потоків, економісти по-різному розкривають питання щодо управління грошовими потоками, зокрема, відсутній комплексний інструментарій щодо їх оптимізації процесу управління, який би зміг охопити всю сукупність грошових коштів підприємства, реально вплинути на поліпшення його фінансового стану.

Мета статті полягає у здійсненні поглибленого аналізу процесу управління грошовими потоками як об'єкта фінансового менеджменту, а саме дослідженні теоретичної основи поняття грошових потоків підприємства та розгляді основних етапів формування ефективної системи управління грошовими потоками.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі розвитку економічних відносин в Україні зростає увага до проблеми оптимізації грошових потоків підприємства. Це зумовлено тим, що перехід до ринкової економіки суттєво підвищує роль та місце руху грошових коштів у системі управління підприємством. Тому управління грошовими потоками підприємства є необхідною функціональною стратегією, успіх якої виступає запорукою високих результатів підприємницької діяльності, конкурентоспроможності та динамічного розвитку підприємства.

Різноманітність підходів до розуміння економічної сутності грошових потоків обумовлена тим, що вони складають основу всієї фінансової системи підприємства і мають тісний зв'язок фактично з усіма його економічними процесами. Грошові кошти, які формує, розподіляє, викорис-